

Een grotere stap in de richting van toekomstbestendigheid

Het huidige consultatiedocument is een stap in de goede richting voor de toekomstbestendigheid van het pensioenstelsel in Nederland. Het mist alleen naar mijn inzicht nog een belangrijk element.

Inleiding

In een pensioenfonds zijn zeer verschillende deelnemers aan te merken. Zowel jongeren van 25 als gepensioneerden van 85 delen mee in de pensioenpot. Echter de verschillende groepen deelnemers hebben een verschillend risicoprofiel. Hiermee wordt rekening gehouden bij het opstellen van de ideale beleggingsmix (door middel van een ALM studie/continuïteitstoets). Bij een pensioenfonds met veel gepensioneerden worden over het algemeen minder beleggingsrisico's genomen en bij een fonds met veel jongere deelnemers worden meer beleggingsrisico's genomen. De uiteindelijke opbrengsten worden op dezelfde wijze verdeeld over de deelnemers in het pensioenfonds in de vorm van toeslagen of kortingen¹.

Wat is er nog meer nodig?

Het moet naar mijn inzicht mogelijk zijn om het toeslagbeleid toe te spitsen op basis van risicoprofiel. Gepensioneerden willen zo min mogelijk fluctuatie in de uitkeringen en jongeren zijn naar verwachting eerder bereid om risico's te nemen met de waarde van hun toekomstige uitkeringen. Daar moet uiteraard wel een redelijke beloning tegenover staan. Dit betekent dat je oudere generaties risicopremies kunt laten betalen aan jongere generaties, anders gezegd individuen die meer risico nemen worden eerder beloond/afgestraft. Hierdoor blijft de collectiviteit van het pensioenfonds meerwaarde bieden voor alle generaties die deelnemen in het fonds. Ouderen krijgen meer zekerheid over hun uitkering tegen inlevering van een gedeelte van het toeslagpotentieel en jongeren bewegen extra hard mee met de opbrengsten van het fonds, maar krijgen daar een beloning voor van de oudere generaties. In bijgevoegde presentatie² zijn enkele gestileerde voorbeelden opgenomen van mogelijke uitkomsten.

Om dit mogelijk te maken hoeven geen restrictieve regels te worden opgenomen in de wet, slechts een artikel waarin het juridisch mogelijk wordt om verschillende groepen binnen het pensioenfonds anders te behandelen op basis van afspraken binnen het pensioenfonds. Uiteraard zal de haalbaarheid van deze afspraken moeten worden getoetst op basis van de haalbaarheidstoets en moet duidelijk worden dat geen ongewenste generatie effecten ontstaan.

Anders

Mocht dit niet in de huidige wetgeving worden opgenomen, dan is de kans groot dat het solidariteitsbeginsel van collectieve pensioencontracten afbrokkelt. Steeds meer jongeren zien dan meer in het zelf regelen van pensioen via bijvoorbeeld een DC regeling. Hierbij is namelijk direct inzicht in de opbrengsten, de huidige stand van zaken en kan het individu er voor kiezen om meer of minder risico te nemen. Naar mijn inzicht luidt dit het einde in van de collectieve pensioenregelingen in Nederland.

Ik ben graag bereid tot een nadere toelichting van dit idee en mijn visie op een mogelijke praktische uitwerking.

Met vriendelijke groet,

ir. Marc Simon Visser AAG CERA

Dit stuk is geschreven op persoonlijke titel

¹ Het is wel mogelijk om te differentieren tussen actieven en slapers/gepensioneerden.

² Het pensioenakkoord, hoe verdelen we de risico's? (Onderweg naar huis bijeenkomst KPMG, 15 maart 2012)

cutting through complexity™

Het Pensioenakkoord

Hoe verdelen we de risico's?

Marc Simon Visser

Onderweg naar huis bijeenkomst

15 maart 2012

Risico's en rendement in het pensioenakkoord

- Mogelijk overgaan van nominale 'harde' rechten naar 'zachte' reële rechten
- Inrichten van Leeftijdsaanpassingsmechanisme (LAM)
 - Inbouwen langlevenrisico
 - Verhogen pensioenleeftijd
- Inrichten van Rendementsaanpassingsmechanisme (RAM)
 - Inbouwen beleggingsrisico
 - Vormen van egalisatiereserve?
- Disconteren van verplichtingen op basis van verwacht rendement

Hoe richten we solidariteit nu in?

Delen van risico's – We zijn geen homogene groep deelnemers

Delen van risico's – nemen van risico's

Jongeren lopen regelmatig bewust of onbewust risico bijvoorbeeld met skiën, raften en bergbeklimmen...

Maar ook financiële risico's zoals...

Trouwen in gemeenschap van goederen...

Ongeveer 75 procent van de samenwoners die uiteindelijk gaat trouwen doet dat in gemeenschap van goederen

Het kopen van een huis met een aflossingsvrije hypotheek...

Van de woningeigenaren heeft 15 procent een negatieve overwaarde, dat wil zeggen dat de hypotheekschuld hoger is dan de WOZ waarde

Aangaan van een studieschuld...

In 2007 was de openstaande studieschuld EUR 11 mld

Delen van risico's – nemen van risico's

Ouderen lijken meer risico-avers op financieel gebied
ze gaan kleiner wonen, hebben geld opzij gezet voor 'later'
De vrijetijdsbesteding ziet er meestal anders uit

Delen van risico's – Hoe verdelen we nu de risico's?

In een pensioenregeling lopen we nu samen dezelfde risico's....

...als we korten dan....

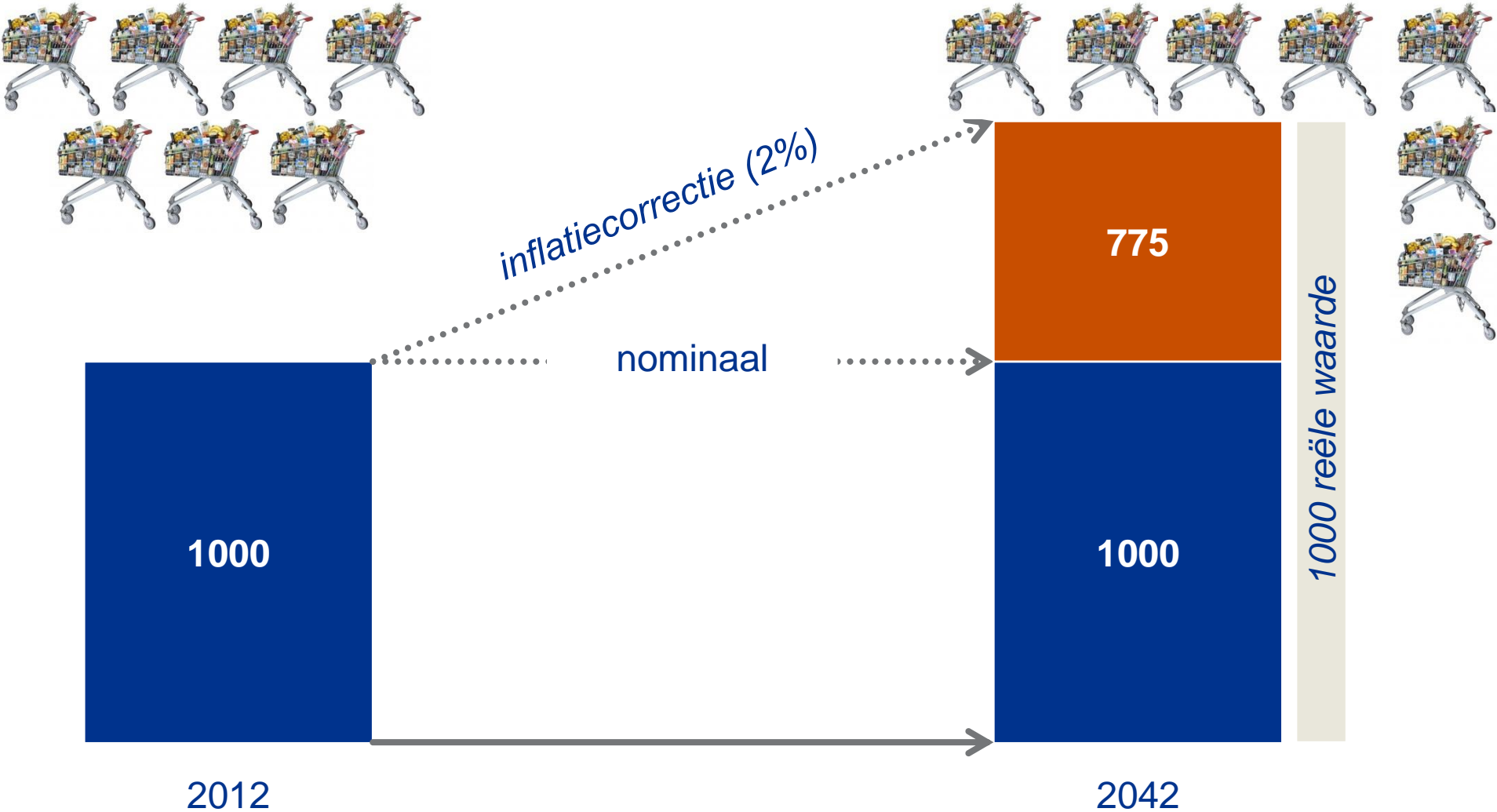
... ontstaat een welvaartdaling voor zowel jongeren als ouderen.

...als we toeslag verlenen dan....

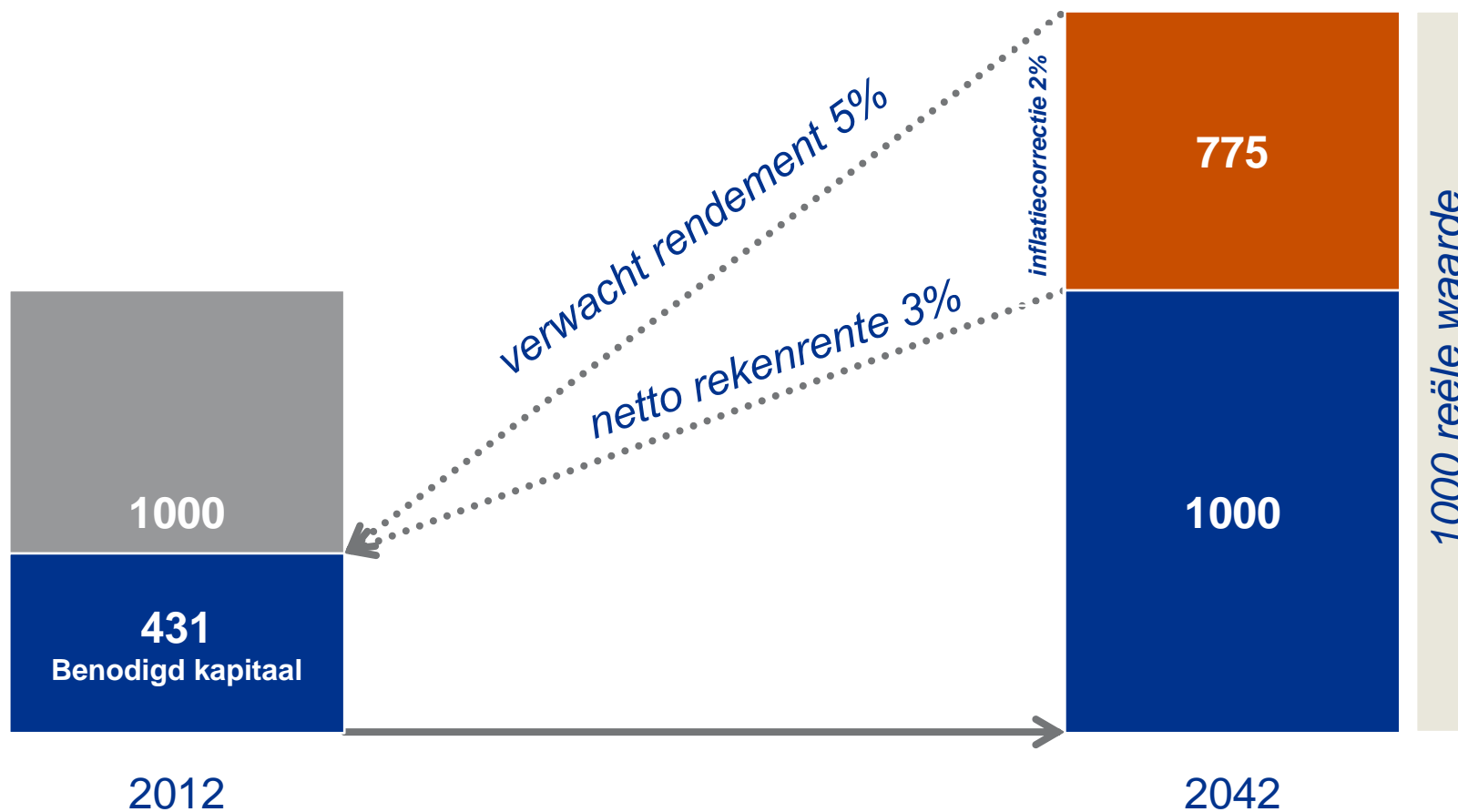
... ontstaat een welvaartstijging voor zowel jongeren als ouderen.

Hoe kunt u het reële kader vormgeven?

Reëel kader – hoe werkt het?

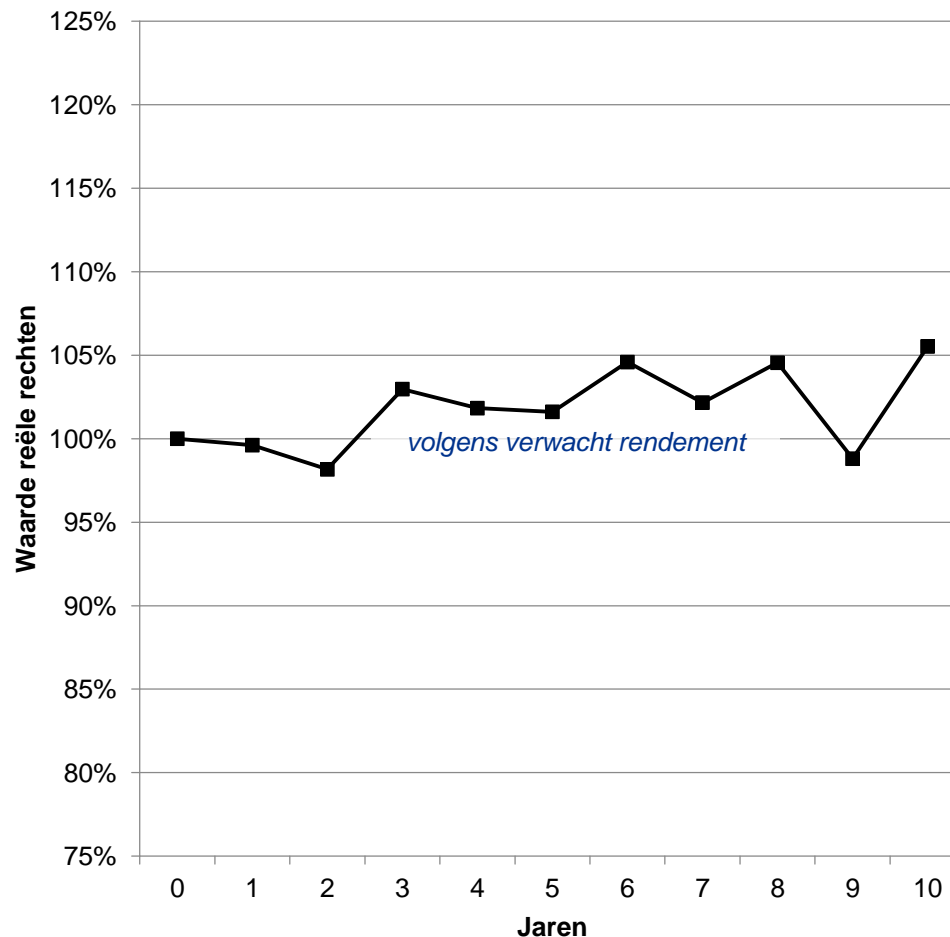

En nu als actuaris – rekenen met rente en rendement

Delen van risico's - in een reëel kader iedereen gelijk...

Jaar	Werkelijk rendement
1	4,60%
2	3,47%
3	10,14%
4	3,84%
5	4,77%
6	8,08%
7	2,56%
8	7,45%
9	-0,77%
10	12,14%

Delen van risico's - Jongeren brengen risicobereidheid mee ...

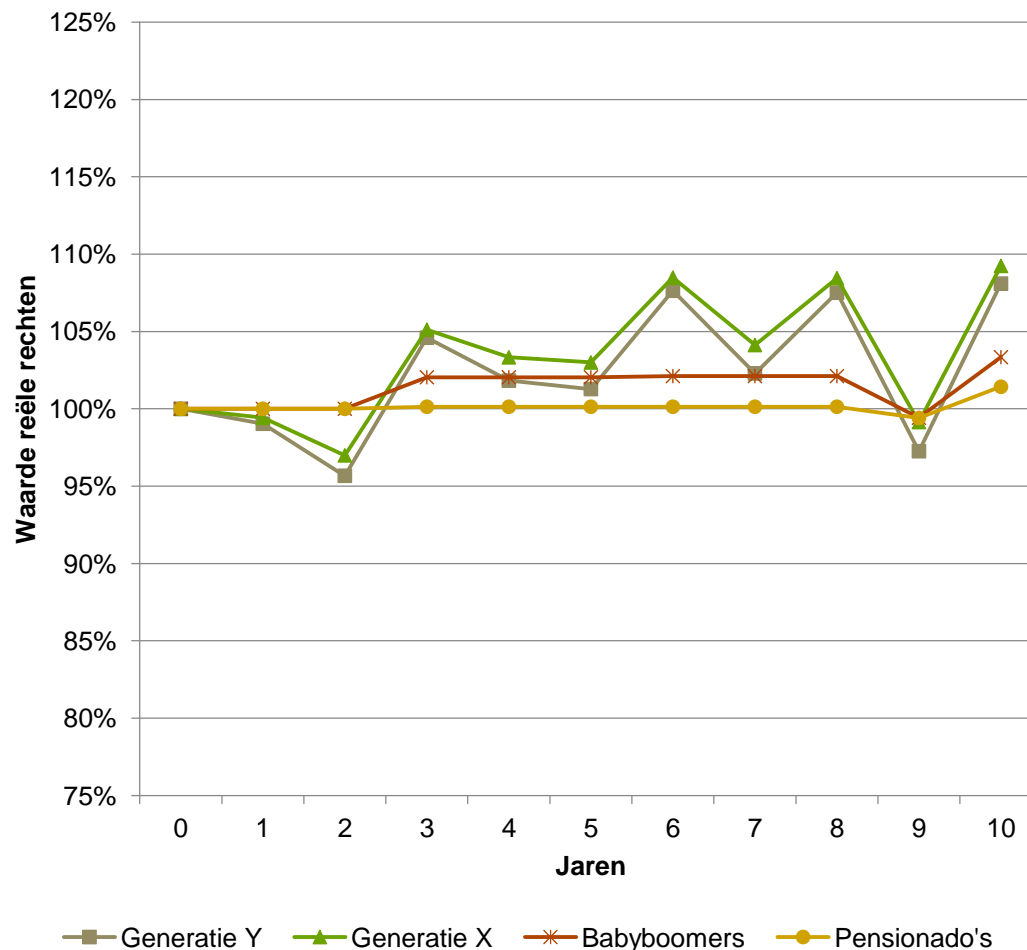
Leeftijdsgroep	Tijd tot uitkering	Bereidheid tot nemen risico	Inperken fluctuatie	Werkelijk rendement	
				Meedelen boven	Meedelen onder
Generatie Y (1982-2001)	45 jaar	++	0,0%	5,0%	5,0%
Generatie X (1961-1981)	25 jaar	+	1,0%	6,0%	4,0%
Babyboomers (1946-1960)	10 jaar	-	3,0%	8,0%	2,0%
Pensionado's (<1946)	0 jaar	--	5,0%	10,0%	0,0%

Delen van risico's – ... en worden daarvoor beloond ...

Werkelijk rendement			
Jaar	Werkelijk rendement	Jaar	Werkelijk rendement
1	4,60%	6	8,08%
2	3,47%	7	2,56%
3	10,14%	8	7,45%
4	3,84%	9	-0,77%
5	4,77%	10	12,14%

Leeftijdsgroep	Werkelijk rendement	
	Meedelen boven	Meedelen onder
Generatie Y (1982-2001)	5,0%	5,0%
Generatie X (1961-1981)	6,0%	4,0%
Babyboomers (1946-1960)	8,0%	2,0%
Pensionado's (<1946)	10,0%	0,0%

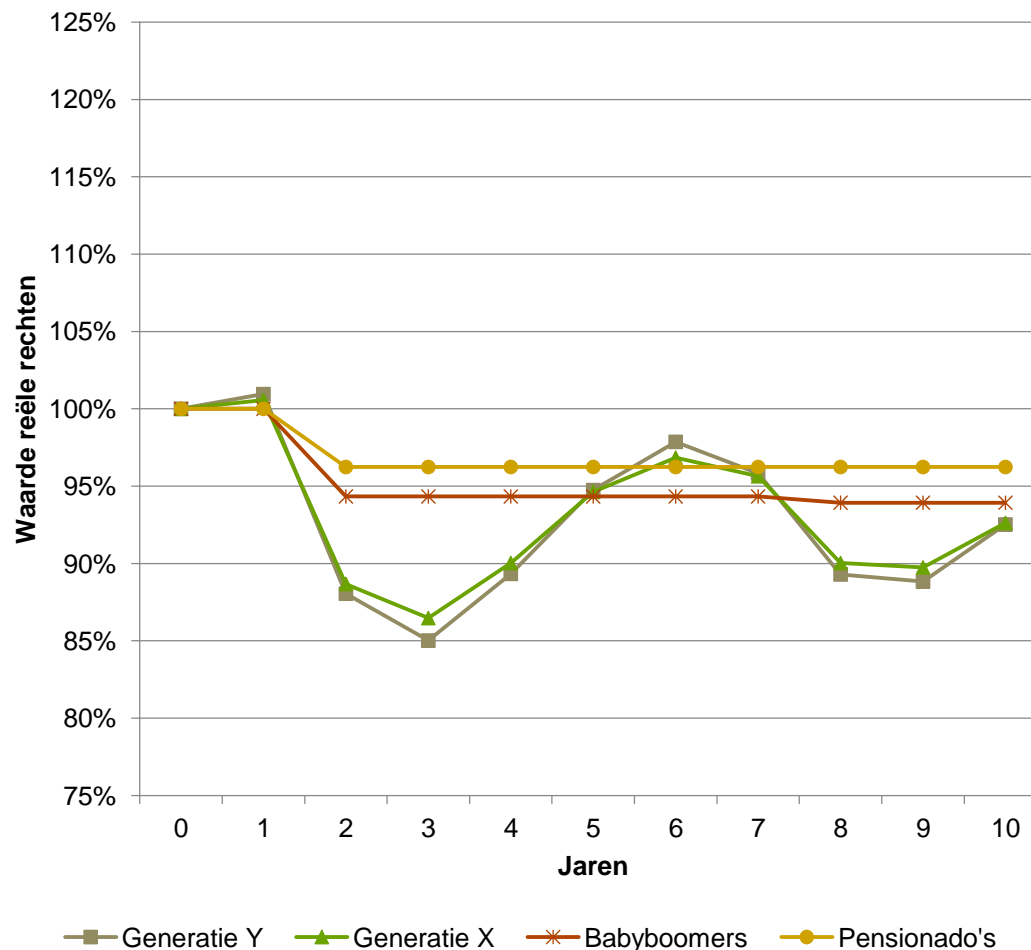

Delen van risico's - of afgestraft.....

Werkelijk rendement			
Jaar	Werkelijk rendement	Jaar	Werkelijk rendement
1	5,40%	6	6,47%
2	-3,95%	7	4,12%
3	3,50%	8	1,55%
4	7,28%	9	4,79%
5	7,84%	10	6,78%

Leeftijdsgroep	Werkelijk rendement	
	Meedelen boven	Meedelen onder
Generatie Y (1982-2001)	5,0%	5,0%
Generatie X (1961-1981)	6,0%	4,0%
Babyboomers (1946-1960)	8,0%	2,0%
Pensionado's (<1946)	10,0%	0,0%

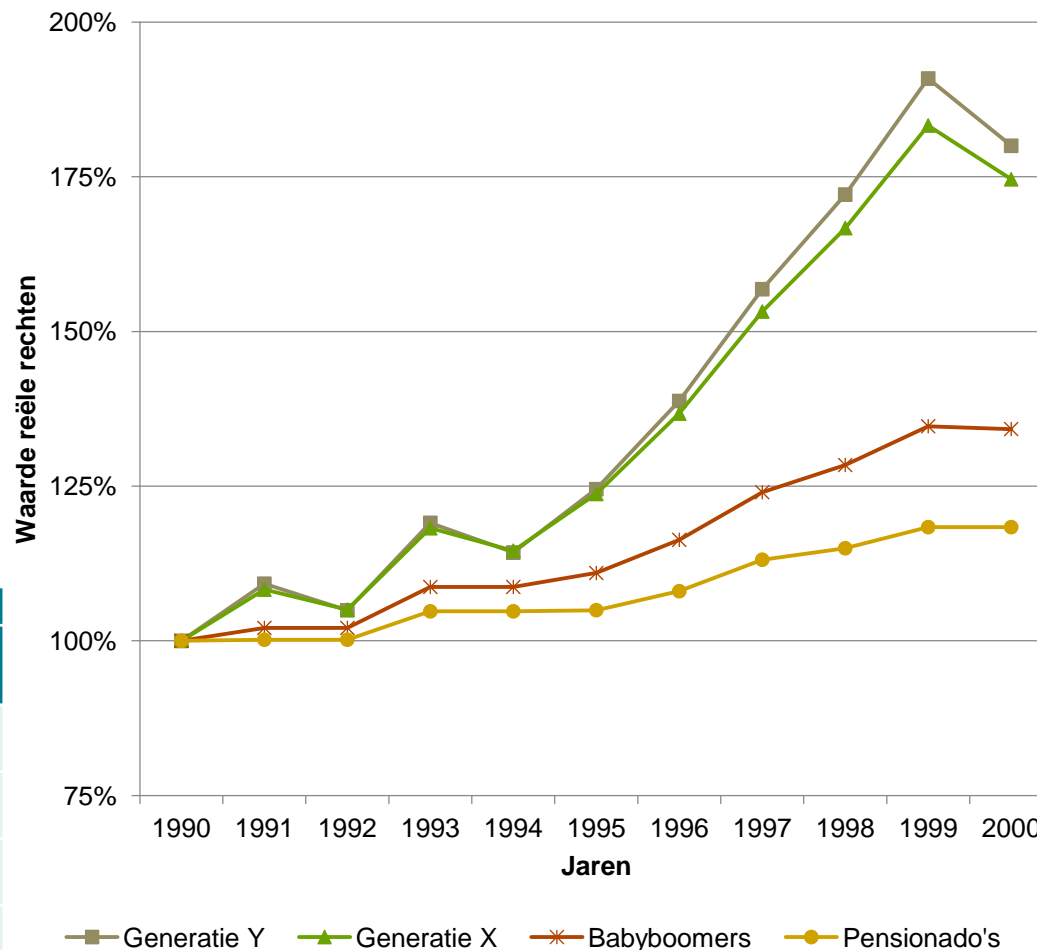

Delen van risico's - In de jaren 1990-2000 had het er dan zo uit kunnen zien

Werkelijk rendement			
Jaar	Werkelijk rendement	Jaar	Werkelijk rendement
1991	11,45%	1996	14,99%
1992	2,56%	1997	17,65%
1993	17,41%	1998	14,06%
1994	2,43%	1999	15,72%
1995	11,76%	2000	0,32%

Leeftijdsgroep	Werkelijk rendement	
	Meedelen boven	Meedelen onder
Generatie Y (1982-2001)	5,0%	5,0%
Generatie X (1961-1981)	6,0%	4,0%
Babyboomers (1946-1960)	8,0%	2,0%
Pensionado's (<1946)	10,0%	0,0%

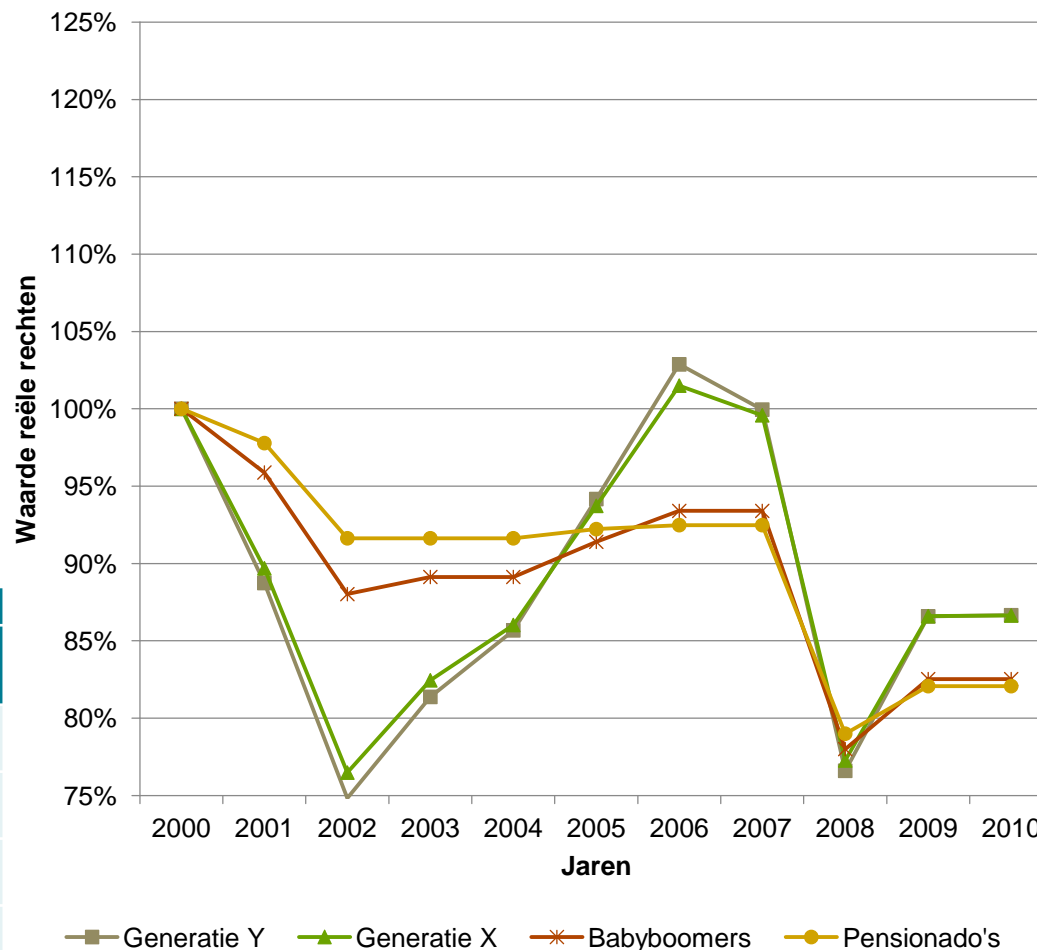

Delen van risico's - De jaren 2000-2011 geven een ander beeld

Werkelijk rendement			
Jaar	Werkelijk rendement	Jaar	Werkelijk rendement
2001	-4,45%	2006	11,62%
2002	-10,00%	2007	3,90%
2003	11,20%	2008	-20,23%
2004	8,20%	2009	17,15%
2005	12,49%	2010	5,97%

Leeftijdsgroep	Werkelijk rendement	
	Meedelen boven	Meedelen onder
Generatie Y (1982-2001)	5,0%	5,0%
Generatie X (1961-1981)	6,0%	4,0%
Babyboomers (1946-1960)	8,0%	2,0%
Pensionado's (<1946)	10,0%	0,0%

**Zo kunnen we
solidariteit
inrichten:**

- We verdelen het deelnemersbestand in groepen
- We relateren rendement aan genomen risico's
- We bieden financiële zekerheid aan deelnemers die dit nodig hebben
- We laten de risicopremie voor grotere zekerheid betalen door ouderen en incasseren door de jongeren
- We schetsen vooraf positieve en negatieve scenario's om de deelnemers inzicht te verschaffen in mogelijke fluctuaties van reële rechten
- We richten een sterke governance structuur in om te garanderen dat verantwoorde risico's genomen worden

Mogelijk kunnen we het Leef tijdsAanpassingsMechanisme op dezelfde manier inrichten (geen/weinig schokken voor gepensioneerden)